

north wales economic ambition board
bwrdd uchelgais economaidd gogledd cymru

**ADRODDIAD I'R IS FWRDD CYFLAWNI TRAFNIDIAETH
DYDDIAD**

Testun: **DIWEDDARIAD – BYSIAU RHANBARTHOL**
Awdur: EMLYN JONES – Pennaeth Gwasanaethau Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd
[PETER DANIELS] – CYNGOR DINBYCH

---

1. Pwrpas yr Adroddiad

1.1. Diweddarau aelodau ar y sefyllfa bresennol o ran Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaethau Cyhoeddus (PSVAR) ac adnewyddu teithio rhatach am ddim.

2. Penderfyniad a Geisir

2.1. Gofynnir i'r Is-grŵp Cyflawni Trafnidiaeth ystyried y sefyllfa bresennol, holi'r swyddogion rhanbarthol yn ôl yr angen, cynnig sylwadau ar gyfer teithio am ddim, nodi er gwybodaeth, ac ystyried unrhyw gamau ychwanegol yr hoffai'r Is Grŵp eu cymeryd mewn perthynas â trafndiaeth dysgwyr[PSVAR]

3. Cefndir ac Ystyriaethau perthnasol

RHEOLIADAU HYGyrCHEDD CERBYDAU GWASANAETH CYHOEDDUS (PSVAR)

3.1 Bydd yr aelodau'n cofio, o fis Ionawr 2020, bod Rheoliadau Hygyrchedd Cerbydau Gwasanaeth Cyhoeddus (2000) (PSVAR) yn berthnasol i unrhyw gontractau cludo dysgwyr caeedig lle mae rhieni yn cyfrannu tuag at gost cludiant. O dan y PSVAR, bydd angen i fysiau a ddefnyddir mewn amgylchiadau o'r fath, ymhlith pethau eraill, o hyn ymlaen fod yn gwbl hygyrch

3.2 Ar 21 Tachwedd, 2019, derbyniodd cynghorau lleol lythyr gan yr Adran Drafndiaeth (DfT) yn egluro'r broses lle gallai awdurdodau wneud cais am estyniad i'r broses PSVAR. Yn ddarostyngedig i fodloni meini prawf penodol, byddai'r DfT yn ardystio cerbydau unigol i'w heithrio o'r gofynion tan fis Rhagfyr 2021. Wedi hynny, mae goblygiad y gall estyniad pellach fod yn berthnasol ar gyfer hyd at hanner y ffylod cludo dysgwyr tan fis Rhagfyr 2023.

- 3.3 Er bod swyddogion yn croesawu'r trefniadau hyn, mae yna nifer o faterion yn codi, ac yn benodol nad yw'r DfT yn cynnig unrhyw randdirymiad ar gyfer cludo dysgwyr. Mae pryder hefyd fod eithriad ond yn berthnasol os na werthir mwy nag 20% o seddi ar fysiau (yn hytrach na'u defnyddio ar gyfer dysgwyr cymwys neu eu gadael yn wag). Mae mwyafrif o wasanaethau ysgol/coleg gyda mwy nag 20% o seddi wedi'u gwerthu ac byddai'r gofyniad hwn yn golygu na fyddai awdurdodau yn gallu codi tâl o dan amgylchiadau o'r fath, oni bai bod y cerbyd yn cydymffurfio'n llawn â'r PSVAR. Mae hyn yn codi cwestiynau ynghylch tegwch.
- 3.4 Pryder arall sydd yn parhau yw na fyddai cerbydau hygyrch ar gael o'r gronfa ail law yn debygol o fod yn ddigonol ar gyfer trawsnewid fflyd trafndiaeth ysgolion ledled Prydain, hyd yn oed erbyn mis Rhagfyr 2023. Bydd gan y buddsoddiad ar y raddfa sydd ei angen oblygiadau nid yn unig i awdurdodau ond hefyd i fusnesau teuluol bychain.
- 3.5 Er mwyn cydymffurfio â cheisiadau'r DfT mae swyddogion yr awdurdodau lleol unigol ar hyn o bryd yn mynd drwy broses eithaf biwrocraidd i grynhoi'r wybodaeth eithrio ofynnol erbyn 13 Rhagfyr. Mae hyn ar ofyn ewyllys da contractwyr lleol. Byddai methu derbyn yr ardystiad angenrheidiol yn golygu na fyddai cerbydau penodol yn medru cludo dysgwyr y mae eu rhieni wedi talu am y gwasanaeth. Mae'r amserlen yn dynn.

DIWEDDARIAD: ADNEWYDDU TOCYNNAU TEITHIO MANTAIS AM DDIM

- 3.6 Mae'r pwysau a achoswyd gan nifer y ceisiadau wedi lleihau rhywfaint, er bod hyn wedi'i ddisodli mewn rhai awdurdodau gan bobl sy'n ail-ymgeisio ac yn cyflwyno'u dogfennau i'w gwirio, yn dilyn ceisiadau unigol iddynt wneud hynny gan Trafnidiaeth Cymru. Mae nifer hefyd yn galw heibio i ofyn pryd y byddant yn derbyn eu tocyn newydd. Mae'r achosion hyn yn parhau i fod ar draul y gwasanaethau eraill a ddarperir gan staff y ganolfan gyswllt. I ymateb i'r angen, roedd TC wedi darparu cefnogaeth staffio dros-dro i rai awdurdodau, ond mae'r gefnogaeth bellach wedi dod i ben.
- 3.7 Roedd ymarferwyr yn disgwyl cynnydd sydyn o ddiwedd mis Hydref 2019 ar ddechrau ymgyrch TC yn y cyfryngau. Nid yw hyn wedi'i wireddu'n llwyr. Mae'n ymddangos bod nifer o ddefnyddwyr gweithredol wedi adnewyddu eu tocynnau yn ystod y "panig" yn ystod mis Medi a dechrau mis Hydref.
- 3.8 Ar 12 Tachwedd 2019, canran y ceisiadau ar draws y rhanbarth ar gyfer defnyddwyr gweithredol (sef defnyddwyr sydd wedi teithio o leiaf chwe gwaith yn ystod y tri mis diwethaf) oedd:

Conwy	71%
Sir Ddinbych	64%
Sir y Fflint	71%
Gwynedd	65%
Ynys Môn	63%
Wrecsam	70%
Y gorau yng Nghymru hyd yma	78%
Y gwaethaf yng Nghymru hyd yma	46%
Cymedr	68%

- 3.9 Mae'n bosib nad yw'r data yn gywir os yw'r gronfa ddata yn parhau i gynnwys enwau pobl sydd wedi marw.
- 3.10 Mae'r canrannau hyn yn cynnwys pobl sydd wedi cwblhau'r broses ail-ymgeisio, ond nid ydynt o reidrwydd yn adlewyrchu nifer y bobl sydd wedi gwirio eu manylion neu wedi derbyn eu tocynnau. Mae'r amser a gymerir i ymgeiswyr dderbyn eu tocyn bws yn amrywio; mae rhai yn parhau i ddisgwyl er iddynt gyflwyno cais ym mis Medi, ac eraill eisoes wedi derbyn eu tocynnau. Mae TC ar hyn o bryd yn rhoi blaenoriaeth i anfon y tocynnau.
- 3.11 Mae gwaith sylweddol yn dal i'w wneud er mwyn cyrraedd 100% o'r teithwyr gweithredol erbyn y dyddiad cau, sef 31 Rhagfyr 2019. Mae'r posibilrwydd o streic gweithwyr post cyn y Nadolig yn pylu, ond mae'n bosib y bydd oedi tymhorol arferol gyda'r gwasanaethau post. Yn ymarferol, mae perygl na fydd pobl yn derbyn eu tocyn os nad ydynt wedi cyflwyno cais erbyn canol fis Rhagfyr. Yn ogystal, mae'n debygol y bydd pobl sy'n dymuno gofyn cwestiynau am y broses adnewyddu neu dderbyn cefnogaeth gan staff cyswllt yn canfod fod eu canolfannau lleol ar gau ar ôl Noswyl Nadolig. Mae dadlau yn parhau ynghylch p'un a gynigir unrhyw gyfnod gras i bobl â'r hen docyn, a beth fydd hyd y cyfnod hwnnw. Mae'n anorffod y bydd estyniad, ond bydd yn cael effaith ar y cyllidebau teithio am ddim, gan y bydd gyrrwyr yn gorfod mewnbynnu'r wybodaeth eu hunain, rhywbeth y bydd pawb yng Nghymru yn awyddus i'w osgoi cyn belled ag y bo modd am resymau amlwg.
- 3.12 Prin yw'r diweddariadau a'r cyfathrebu gan TC, gyda'r neges ddiwethaf tua tair wythnos yn ôl. Ar un llaw, mae hyn yn gadarnhaol, gan fod llai i'w adrodd. Ar y llaw arall, nid oedd yr awdurdodau yn ymwybodol y gallant orfod ymdrin â'r broses wirio wyneb-yn-wyneb ddilynol, er enghraifft (ar gyfer rhai ymgeiswyr y tybiwyd eu bod yn llwyddiannus). Nid yw staff TC ychwaith wedi gallu cyfarfod ag ymarferwyr. Nid yw staff y Cynghorau ar draws y rhanbarth yn gallu ateb holl gwestiynau'r ymgeiswyr, ac o ganlyniad mae'r ymarferwyr yn gallu ymddangos fel petaent yn anwybodus.
- 3.13 Yn y cyfamser, ar ôl mis Ionawr 2020, er bod y cytundeb rhwng pob awdurdod a TC yn dod i ben, mae Llywodraeth Cymru yn gobeithio ymestyn y cytundeb ar ei ffurf bresennol tan 31 Mawrth 2020, i roi sicrwydd a pharhad.

4. Goblygiadau Ariannol

- 4.1 Mae'r goblygiadau o ran PSVR gan gynnwys unrhyw ostyngiad mewn incwm gan rieni yn fater i awdurdodau unigol nawr ac yn y dyfodol ac nid i'r Bwrdd Uchelgais Economaidd
- 4.2 Ar wahân i unrhyw ganlyniadau tymor byr i gyllidebau staffio awdurdodau unigol wrth gefnogi TfW yn y broses ail-ymgeisio, teimlir y bydd unrhyw oblygiadau ariannol parhaus yn disgyn ar Lywodraeth Cymru, sy'n ad-dalu awdurdodau lleol am deithiau teithio am ddim a wnaed.
-

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL:

- i. **Swyddog Monitro yr awdurdod lletyol:**
Fel y nodir yn yr adroddiad mae'r elfen o ansicrwydd yn parhau ynglŷn a'r sefyllfa yma ac amlygir y gwaith fydd ei angen ar gyfer manteisio ar unrhyw eithriad
- ii **Swyddog Cyllid yr awdurdod lletyol:**
Cadarnhaf fod rhan 4 o'r adroddiad yma'n egluro'r ymlygiadau ariannol yn gywir.